

Юбилеи и годишнини

ПРОФЕСОР ДОКТОР НА ГЕОГРАФСКИТЕ НАУКИ ГЕОРГИ КИРИЛОВ БАЛТАКОВ НА 70 ГОДИНИ

През 2012 г. се навършват 70 години от рождението на българския географ – професора, доктор на географските науки Георги Кирилов Балтаков. Това е един много добър повод да отбележим изминатия от него научноизследователски и преподавателски път в нашата географска наука и да засвидетелстваме почит и уважение към един нешумящ около себе си, но изключително задълбочен научен работник и любим преподавател на студентите от специалностите География и Археология на Софийския, Смолянския и Пловдивския университет.

Георги Балтаков е роден на 11.02.1942 г. в китното родопско село Ковачевица, Благоевградско (сега архитектурно-исторически резерват) в семейството на родолюбив

ви и трудови хора. Завършва основното си образование в родното си село, а средното – в Техникума по горско стопанство в гр. Велинград през 1961 г. След завършване на средното си образование отбива редовната си военна служба, а след това, през 1963 г., постъпва на работа като младши лесовъд в Силистренското горско стопанство – в Ловно стопанство „Каракуз“. От 1965 до 1969 г. е студент в Софийския университет – специалност География, направление Геоморфология и картография, и втора педагогическа специалност История.

След завършване на висшето си образование той постъпва на работа в Предприятието за геофизични проучвания и геоложко картиране. Там работи до 1972 г. като геоморфолог в проучвателна група и натрупва богат практически опит по проблемите на геоложкото и геоморфоложкото картиране. Въоръжен със солидни знания по биогеография и екология от средното си образование и работата си като лесовъд, той успешно се представя на обявения конкурс за асистент на катедра Геоморфология и картография и през м. октомври 1972 г. постъпва на работа в Геолого-географския факултет на СУ.

Само за четири години той получава званията старши и главен асистент, а през 1981 г. защитава докторската си дисертация на тема „Морфоструктурно засебяване на Ихтиманското Средногорие“. С мно

го доказателства и убедителни данни той развива тезата за неговото морфоструктурно и геоморфоложко засебване, като твърде удачно доказва главните етапи в неговото развитие и формиране на съвременния морфоложки облик. През 1986 г. участва в конкурс за доцент и е удостоен с това научно звание.

Още като асистент Георги Балтаков провежда задълбочени геоморфоложки изследвания в различни части на страната. Едновременно с това той участва в съвместни изследвания с учени от Солунския университет и на гръцка територия. Запознава се с редица въпроси, свързани с развитието на Родопския масив, на долините на реките Места и Струма и района на Драмската котловина. Това му дава възможност да обобщи знанията си за морфогенезата на цялата източна част на полуострова и да разработи голямата си докторска дисертация на тема „Неогенска и кватернерна скулптурна геоморфогенеза на източната част на Балканския полуостров“, която защитава през 2003 г. и става първият доктор на географските науки в СУ. От 2005 г. до пенсионирането си през 2010 г. той е редовен професор в Университета.

В своите публикации (една монография и повече от 100 научни публикации и доклади, както и в работки по линия на международно сътрудничество) проф. Балтаков развива идеите си по отношение на различни научни направления, между които с най-важно значение са проблемите на динамичната и структурната геоморфология; картографията и геoarхеологията; геоeкологията и опазването на природната среда. В областта на динамичната геоморфология неговите изследвания обхващат редица важни проблеми, отнасящи се до морфоструктурните изследвания, глациалната и карстовата геоморфология, морфологията на речните долини, палеогеоморфологията, както и някои проблеми на приложната геоморфология, в т.ч. и при археологическите изследвания.

В редица негови трудове е проследено развитието на ерозионния и абразион-

ноия релеф и е лансирана нова концепция за развитие на основните долинни системи през време на неогена и кватернера, свързани с евстатичните колебания в Панонския, Предкарпатския, Понтийския и Егейския басейн. В тези трудове е разработена нова хипотеза за развитието на релефа през вилафранка в тясна връзка със скулптурната морфогенеза на фона на активизирани движения на земната кора. Разгледани са и проблемите на плейстоценското и холоценското развитие, при което е доказан и генезисът на контрастната морфоскулптура на страната, като по този начин е допълнена досегашната морфостратиграфска схема в развитието на бреговите зони в Черно и Егейско море.

Проф. Георги Балтаков отделя значително внимание на изследването на плейстоценските залежания, при което разработва нова концепция за наличието на следи от различни типове ледници – планинско-долинни (досега описвани като единствени), както и за първи път описаните от него куполни (норвежки тип) и навесни (уралски тип). Такива ледници той установява в Рила и по южния склон на Стара планина в района на вр. Ком. С тези си изследвания Балтаков създаде една стройна схема за различните типове плейстоценски залежания в нашата страна. По-късно такива типове ледници бяха описани в други части на страната (Витоша, Средна Стара планина, Северо-западна Рила, Пирин и др.).

В редица свои публикации той развива идеята за използването на географските изследвания за нуждите на археологическите проучвания. По този начин проф. Балтаков създава нова методика за приложни геоморфоложки проучвания и с формиран от него екип поставят началото на геoarхеологията в България. Наред с това той разработва проблемите за приложение на тези проучвания за нуждите на геоeкологичните изследвания, съставяне на доклади за оценки на въздействието на природната среда (ОВОС) и за геоморфоложки експертиси за някои рискови явления.

В свои трудове проф. Балтаков прави сполучлив анализ на научното наследство

на професорите Димитър Яранов и Живко Гълъбов. Така той дава обоснована оценка за един от най-известните наши учени – проф. Д. Яранов, като в една от своите разработки го сравнява с Александър фон Хумболт.

Един от съществените приноси на проф. Балтаков е написването и издаването на два университетски учебника, които са много ценни за подготовката на студентите по проблемите на палеогеографията и кватернерната геология и геоморфология. Тези учебници имат важно значение и за развитие на научните изследвания не само в посочените географски направления, но и за работата на широк кръг от учени, в т.ч. еколози, ландшафтоведи, археолози, проектанти и др.

Като преподавател в Софийския университет и Смолянския филиал на Пловдивския университет той води обучението на редица научни дисциплини, като Обща геоморфология, Кватернерна палеогеография, Приложна география, Инженерна и екологична геоморфология, Кватернерна геология, Палеогеография, География на почвите и биотата. Със своята преподавателска дейност той увелича голям брой студенти, които завършват образованието си като негови дипломанти. Работи активно и в обучението на специалисти с висока научна подготовка. Под негово ръководство

са завършили докторските си дисертации шест докторанти.

Проф. Балтаков е обществено активен учен. Членувал е в три научни дружества (Българското геологично дружество, Българското географско дружество и Българското екологично дружество). За определен период е бил главен секретар на Националния комитет по география и е член на Редакционната комисия на Националната геоморфоложка карта. В продължение на много години е член на Холоценската комисия към INQUA. Той взема активно участие в разработка на два проекта по линия на INQUA. Професор Балтаков е главен редактор на публикуваните два броя на научния сборник „Geographica Rodopica“.

През 2010 г. той прекратява своята учебно-възпитателна дейност в СУ „Св. Кл. Охридски“ и излиза в пенсия, но и понастоящем продължава своята преподавателска дейност в Смолянския филиал на Пловдивския университет.

Колективът на специалност География при Софийския университет, членовете на бившето Българско географско дружество и цялата географска общественост пожелават на проф. д-р Георги Балтаков много здраве, бодрост, дълъг живот и нови творчески успехи по случай неговия 70-годишен юбилей!

Ангел Велчев